

Kredito unijų ir Lietuvos centrinės kredito unijos veiklos apžvalga 2014 metai

Kredito unijos. 2015 m. sausio 1 d. Lietuvoje veikė 74 kredito unijos (63 yra LCKU narės), vienijusios 149,8 tūkst. narių (0,6 tūkst. mažiau negu metų pradžioje). 2014 m. visam laikui buvo atšauktos dviejų kredito unijų licencijos.

Kredito unijų turtas, 2015 m. sausio 1 d. duomenimis, sudarė 617,2 mln. Eur (2,1 mlrd. Lt), arba 2,5 proc. veikiančių bankų sistemos turto (prieš metus – 2,8 %).

Kredito unijų sistemos kai kurių veiklos rodiklių kaita

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Suma				Pasikeitimas 2014 m. IV ketv., proc.	Pasikeitimas per metus, proc.
		2014-01-01, mln. Lt	2014-10-01, mln. Lt	2015-01-01			
				mln. Lt	mln. Eur		
1.	Turtas (aktyvai)	2 144,2	1 994,9	2 131,2	617,2	6,8	-0,6
2.	Pinigai	16,9	12,7	18,0	5,2	41,7	6,5
3.	Lėšos bankuose	30,4	19,0	42,0	12,2	2,2 k.	38,2
4.	Lėšos LCKU	292,2	227,1	297,7	86,2	31,1	1,9
5.	Vyriausybių vertybiniai popieriai (VVP)	646,1	721,9	764,2	221,3	5,9	18,3
6.	Suteiktos paskolos	1 027,6	925,5	909,9	263,5	-1,7	-11,5
7.	Specialieji atidėjiniai paskoloms	63,0	40,6	59,6	17,3	46,8	-5,4
8.	Specialiųjų atidėjinių paskoloms ir paskolų santykis (%)	5,8	4,2	6,2	6,2	–	–
9.	Isiskolinimai LCKU	62,6	80,1	64,2	18,6	-19,9	2,6
10.	Indėliai	1 868,1	1 698,6	1 847,2	535,0	8,7	-1,1
10.1.	Kredito unijų narių ir asocijuotųjų narių	1 855,8	1 688,6	1 837,6	532,2	8,8	-1,0
11.	Pajinis kapitalas	208,7	174,8	177,6	51,4	1,6	-14,9
12.	Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	-39,4	10,3	2,1	0,6	–	–

Reikšmingiausią kredito unijų turto dalį (42,7 %) sudarė nariams suteiktos paskolos (263,5 mln. Eur, arba 909,9 mln. Lt.), 2014 m. sumažėjusios 11,5 proc. Konservatyviau vertindamos paskolų portfelius pagal įsigaliojusias naujas paskolų vertinimo reikalavimų nuostatas ir formuodamos specialiuosius atidėjinius galimoms paskolų nuvertėjimo išlaidoms padengti, kredito unijos atskleidė realesnę suteiktų paskolų kokybę. Pažymėtina, kad paskolų kokybę apibūdinantys rodikliai 2014 m. pablogėjo. Kredito unijų suformuotų specialiųjų atidėjinių ir paskolų santykis padidėjo 0,4 proc. p. – iki 6,2 proc., o neveiksnių paskolų dalis išaugo 4,2 proc. p. – iki 26,3 proc. paskolų portfelio. **Blogėjantys kredito unijų sistemos paskolų portfelio kokybę apibūdinantys rodikliai rodo, kad jos privalo ypač daug dėmesio skirti kapitalo, pakankamo stabiliai veiklai užtikrinti, kaupimui.**

Kredito unijos toliau investavo į ilgalaikius VVP, tam naudodamos pritrauktų indėlių, kurių didžiausią dalį sudaro 12 mėn. trukmės indėliai, lėšas. 2014 m. kredito unijų investicijos į VVP padidėjo beveik penktadaliu – iki 221,3 mln. Eur (764,2 mln. Lt) ir 2015 m. sausio 1 d. sudarė 35,9 proc. kredito unijų turto. Pažymėtina, kad dvejus metus iš eilės daugiau investavusios į Europos Sąjungos valstybių narių ir Europos ekonominės erdvės valstybių VVP, kredito unijos 2014 m. ketvirtąjį ketvirtį vėl aktyviau investavo į Lietuvos Respublikos VVP. Nemažai investuojančioms į ilgos trukmės ir žemesnius investicinius reitingus turinčioms VP, kredito unijoms tenka prisiimti sandorio šalies ir rinkos riziką. Todėl kredito unijoms, agresyviai investuojančioms į VVP, Lietuvos bankas numato taikyti individualias priežiūrinės ir riziką ribojančias priemones. Be to, Lietuvos bankas, įgyvendindamas Kredito unijų įstatymo nuostatas dėl investavimo į vertybinius popierius (VP), ketina patvirtinti Kredito unijų investavimo į ne nuosavybės

vertybinius popierius taisykles. Jose numatoma pateikti laikinai laisvų lėšų investavimo, investicinio portfelio ir VP vertinimo reikalavimus.

Kredito unijų pritraukti indėliai, sudarantys didžiąją įsipareigojimų dalį, buvo pagrindinis jų finansavimosi šaltinis. Pateiktų ataskaitų duomenimis, 2014 m. pirmąjį pusmetį indėliai buvo sumažėję dviem bankrutuojančioms kredito unijoms pasitraukus iš rinkos, tačiau antrąjį pusmetį indėliai padidėjo. 2015 m. sausio 1 d. indėlių portfelis sudarė 535 mln. Eur (1,8 mlrd. Lt) ir buvo tik 1,1 proc. mažesnis negu metų pradžioje. Tikėtina, kad indėlių didėjimą paskatino artėjanti euro įvedimo data, nes indėliai iki pareikalavimo išaugo daugiau negu terminuotieji. Fizinų asmenų indėliai ir toliau sudarė didžiausią indėlių dalį (97 %).

Sumažėjus kredito unijų narių skaičiui, pajinis kapitalas 2014 m. sumažėjo beveik 15 proc. ir, 2015 m. sausio 1 d. duomenimis, sudarė 51,4 mln. Eur (177,6 mln. Lt). Priimtomis Kredito unijų įstatymo pataisomis kredito unijoms sudaryta galimybė didinti kapitalą jos nariams įsigyjant privilegijuotuosius pajus.

Kredito unijų visuotinių narių susirinkimų patvirtintų finansinių ataskaitų duomenimis, 2014 m. kredito unijų sektorius uždirbo daugiau pajamų ir patyrė mažesnes išlaidas nei 2013 m. Palūkanų pajamos, sudariusios 60 proc. visų pajamų, buvo pagrindinis kredito unijų pajamų šaltinis. Reikšmingą pajamų dalį sudarė vienkartinio pobūdžio pajamos, gautos iš operacijų VP. 2014 m. kredito unijų veiklos rezultatas – 0,6 mln. Eur (2,1 mln. Lt) pelno (2013 m. kredito unijos patyrė 11,4 mln. Eur (39,4 mln. Lt) nuostolių). Pelningai dirbo 53 kredito unijos, nuostolingai – 21.

Pažymėtina, kad dauguma kredito unijų, siekdamas sustiprinti kapitalo bazę, uždirbtą pelną paprastai skiria į rezervinį ir atsargos kapitalą, tačiau šia kapitalo stiprinimo galimybe pasinaudojo ne visos unijos. Kai kurios kredito unijos, ypač aktyviai investuojančios į VP, pirkto neproporcingai brangias ir abejotino būtinumo investicinio konsultavimo ar kitas paslaugas ir už jas paslaugų teikėjams mokėjo nemenką atlygį, patirdamos reikšmingų išlaidų. Šios išlaidos neigiamai veikė kredito unijų kapitalą. Neigiamą poveikį kredito unijų kapitalui turėjo ir sumažėjęs pajinis kapitalas. **Atsižvelgiant į tai, kad, kaip minėta ir ankstesnėse apžvalgose, kapitalo stiprinimas yra vienas iš svarbiausių kredito unijų sektoriaus uždavinių, tvaraus kapitalo formavimui jos privalo panaudoti visas priemones, įskaitant ir uždirbtą pelną.**

2015 m. sausio 1 d. kredito unijų sektoriaus kapitalo pakankamumo rodiklis sudarė 22,65 proc. (minimalus reikalaujamas – 13 %), o likvidumo rodiklis – 69,84 proc. (minimalus reikalaujamas – 30 %).

Lietuvos centrinė kredito unija. Kaip minėta, 2015 m. sausio 1 d. LCKU vienijo 63 kredito unijas. LCKU turtas, augant indėliams, 2014 m. padidėjo 5,2 mln. Eur (18,1 mln. Lt) – iki 111,4 mln. Eur (384,6 mln. Lt). LCKU paskolų portfelis taip pat didėjo – metų pabaigoje jis sudarė 21,8 mln. Eur (75,3 mln. Lt). Kredito unijoms LCKU narėms suteiktos paskolos sudarė 18,1 mln. Eur (62,5 mln. Lt). LCKU likvidumo palaikymo rezervas, grąžinus kredito unijoms priklausančias lėšas, sumažėjo ir 2014 m. pabaigoje sudarė 4,2 mln. Eur (14,4 mln. Lt). Suteikus paramą trims kredito unijoms, lėšos stabilizacijos fonde, skirtame kredito unijų (LCKU narių) mokumui atkurti, taip pat sumažėjo (iki 1,4 mln. Eur, arba 4,7 mln. Lt), nors LCKU narės kredito unijos į šį fondą sumokėjo avansines įmokas. **Atsižvelgiant į tai, kad kredito unijos avansu sumokėjo 2015–2017 m. įmokas, ateityje LCKU gali kilti sunkumų sprendžiant kredito unijų mokumo problemas.**

LCKU pajinis kapitalas 2015 m. sausio 1 d. sudarė 9,4 mln. Eur (32,5 mln. Lt). Nors Lietuvos Respublikos Vyriausybei buvo grąžintas jos įsigytas pajus, tačiau LCKU pajinis kapitalas 2014 m. padidėjo beveik 6 proc., nes papildomų pajinių įnašų įnešė LCKU narės. Audituočių ataskaitų duomenimis, LCKU 2014 m. veiklos rezultatas – 0,1 mln. Eur (0,4 mln. Lt) pelnas (2013 m. – 0,3 mln. Eur, arba 0,9 mln. Lt).

2014 m. antrąjį pusmetį atliktas LCKU tikslinis inspektavimas. Jo metu tikrintas kredito unijos valdymas ir vidaus kontrolė bei kredito rizikos ir operacinės rizikos valdymas.